

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.II.38.414/2019/10.

A tanács tagjai: . Tóth Kincső a tanács elnöke
 . Bögös Fruzsina előadó bíró
 . Szilas Judit bíró

A felperes: Felperes neve
(**címe**)

A felperes jogi képviselője: . Nagy Imre ügyvéd
(**cím**)

Az alperes: Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal
(**cím**)

Az alperes képviselője: dr. Novomeszky Csaba kamarai
 jogtanácsos

A per tárgya: kötelező védőoltás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A felülvizsgálni kért jogerős határozat:Közigazgatási és Munkaügyi
 Bíróság
 1.K.27.414/2019/22. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria

- a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.414/2019/22. számú ítéletét hatályában fenntartja;
- kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100.000 (egyszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget;
- kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] **P.A.** védőnő 2018. november 19. napján kelt levelében jelzéssel élt a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) felé, hogy a felperes gyermeke, kiskorú **F.Z.** (született: ...) nem kapta meg a 11 éves életkorban esedékes MMR, illetve

dTap kampányoltás körébe tartozó kötelező védőoltásokat, mert 2018 szeptemberében esedékes kampányoltások napján a gyermek betegsége miatt hiányzott. A felperes 2018. szeptember 12. napján megtiltotta a védőnőnek, hogy gyermekét vele történő előzetes időpont egyeztetés, valamint személyes jelenléte nélkül invazív beavatkozásnak tegyék ki, valamint tájékoztatta a védőnőt, hogy a kötelező védőoltások beadását továbbra is a gyermekorvosukkal kívánja elvégeztetni, ezért szerette volna elkérni az oltóanyagot. A felperes bemutatott többek között egy 2018. augusztus 27. napján, a V. Egészségügyi Kft. (ügyvezető: T.V.) által kiállított igazolást, amelyben az szerepel, hogy vállalja a gyermek DI-TE és MMR kampányoltásának beadását. A védőnő levelében rögzítette, hogy megküldte a felperes számára a védőoltásokkal kapcsolatos értesítést és tájékoztatót, az első két levelet a felperes átvette, a harmadik „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza hozzá.

- [2] Az elsőfokú hatóság 2018. november 20. napján kelt BK-05/NEO/05417-2/2018. számú levelében tájékoztatta a felperest az iskolai kampányoltások beadásának és pótlásának rendjéről és felszólította, hogy a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 03.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) 14. § (1) bekezdése alapján 2018. december 31. napjáig gyermekével jelenjen meg dr. **G.Gy.** iskolaorvos rendelőjében az életkorhoz kötötten kötelező kampány védőoltások felvétele céljából. Dr. **G.Gy.** iskolaorvos 2019. január 7. napján arról tájékoztatta az elsőfokú hatóságot, hogy a megadott határidőn belül a védőoltások felvétele nem történt meg.
- [3] Az elsőfokú hatóság 2019. január 18. napján kelt, BK-05/NEO/0020-5/2019. számú határozatával kötelezte a felperest, mint a kiskorú gyermek törvényes képviselőjét, hogy a kötelező kampányoltások körébe tartozó morbilli-mumpsz-rubeola (MMR) elleni revakcináció, valamint a diftéria-tetanusz-acellurális pertussis (dTap) emlékeztető oltás felvétele érdekében jelenjen meg gyermekével Dr. **G.Gy.** iskolaorvos ... szám alatti rendelőjében 2019. február 28. napjáig.
- [4] A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes 2019. április 19. napján kelt, BK/NEF/00568-3/2019. számú határozatával az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta és kötelezte a felperest, mint a kiskorú gyermek törvényes képviselőjét, hogy az MMR és a dTap emlékeztető oltás felvétele érdekében jelenjen meg gyermekével Dr. **G.Gy.** iskolaorvos ... szám alatti rendelőjében 2019. május 14-én 10-12 óra között. Határozatának indokolásban rögzítette, hogy a felperes gyermekével nem jelent meg a kampányoltás pótlására, a távolmaradás okát nem jelezte, nem igazolta, az elsőfokú hatósághoz nem nyújtott be kérelmet gyermeke védőoltás alóli mentesítése érdekében. Hivatkozva a 2018. évi védőoltásokról szóló, az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott, Védőoltási Módszertani Levelében (a továbbiakban: VML) foglaltakra kiemelte, hogy az nem értelmezhető úgy, hogy amennyiben a szülő meg tudja oldani, hogy gyermeke egyénileg is elérhető legyen, akkor eldöntheti, hogy milyen módon, illetve melyik orvosnál oltatja be gyermekét. A VML-ben írtak továbbá nem ellentétesek az NM rendelet 5. § (5) bekezdésében előírtakkal, az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat ugyanis 11. éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni. Rámutatott arra, hogy az MMR és a dTap mint inaktivált oltóanyag egy időben, vagy időköz tartása nélkül külön testtájra bármikor beadható. Az NM rendelet 5. § (9) bekezdésében foglaltakkal kapcsolatban kiemelte, hogy az oltóorvos az oltásra kötelezett háziorvosa, házi gyermekorvosa, iskolai kampányoltás esetén az iskolaorvos, amiből az következik, a jogalkotó azért nevesíti külön az iskolai kampányoltást, mert a kampányoltások nem csak iskolások körében történnek, történhetnek. Az NM rendelet a kampányoltások tekintetében jelöli ki oltóorvosként az iskolaorvost, nem pedig időszaktól teszi függővé oltási kötelezettségét. A szabad orvosválasztáshoz való jog kapcsán megjegyezte, hogy az NM rendelet az 5. § (5) és (9) bekezdéseivel elrendeltek kivételt tesznek a szabad orvoslás szabályai alól, ezért az elsőfokú hatóság jogszerűen járt el. Az alperes határozatát az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény 2. § (1) bekezdés d) pontjára, a 4. § (6) bekezdés c) pontjára, a 10. § (1) bekezdésére, az egészségügyről

szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 56. § (1) és (2) bekezdéseire, az 57. § (1), (2) bekezdéseire, az 58. § (3), (6) és (7) bekezdéseire, továbbá az NM rendelet 1. § (1) bekezdésére, a 3. § (1) bekezdésére, a 4. § (2) bekezdésére, az 5. § (1), (5), (8) és (9) bekezdéseire, a 14. § (1), (2) bekezdéseire, a 15. § (1) bekezdés b) pontjára, valamint a 16. § (1) bekezdés a) és f) pontjaira alapította.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes az alperes határozatával szemben keresetet terjesztett elő, módosított keresetében elsődlegesen az alperes határozatának megsemmisítését, és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését kérte, másodlagos kereseti kérelme az alperesi határozat akként történő megváltoztatására irányult, hogy a két védőoltás beadása ne egyszerre történjen meg.
- [6] Az alperes védíratában a határozatában foglaltak fenntartásával a felperes keresetének elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [8] Rögzítette, hogy a gyermek életkorhoz kötött kötelező védőoltását 11 éves kortól kezdve az NM rendelet 5. § (5) bekezdése alapján iskolai kampányoltás keretében kell beadni, ugyanezen jogszabályi rendelkezés (9) bekezdése pedig egyértelműen arról rendelkezik, hogy az iskolai kampányoltás esetén az iskolaorvos minősül oltóorvosnak. A hivatkozott jogszabályi rendelkezések együttes értelmezéséből következően az életkorhoz kötött, kötelező kampányoltás beadására kizárólag annak az oktatási intézménynek az iskolaorvosa jogosult, amellyel a gyermek tanulói jogviszonyban áll. Ezt támasztja alá az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet 2. számú melléklet 3.) pont a) alpontja is, amely szerint a nevelési-oktatási intézmény orvosa által ellátandó feladat - többek között - az iskolai életkorhoz kötött kampányoltások elvégzése és dokumentálása. Rámutatott arra, hogy az NM rendelet 5. § (9) bekezdésében felsorolt személyek főszabályként valamennyien oltóorvosnak minősülnek, azonban a jogszabályhely megfogalmazásából egyértelműen levezethető az jogalkotói akarat, amely az iskolai kampányoltásokat kiemeli ebből az általános körből, és arra vonatkozóan speciális szabályként rögzíti, hogy ezen oltások tekintetében kizárólag az iskolaorvos minősül oltóorvosnak. Utalt az Eütv. 8. § (1) bekezdésére, és kiemelte, hogy az valóban jogot biztosít az ellátást végző orvos szabad megválasztásához, ugyanakkor a hivatkozott jogszabályi rendelkezésben szerepel az a kitétel, hogy „ha jogszabály kivételt nem tesz”. A megfogalmazás a kivétel körében nem kizárólagosan a törvényi rendelkezésekre utal, hanem általánosságban a jogszabályok tágabb körére, ezért a kivétel megállapítására kormányrendelet vagy miniszteri rendelet is alkalmas lehet. Az NM rendelet 5. § (5) és (9) bekezdései éppen ezen kivételt teremtik meg akkor, amikor előírják, hogy az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni, és az iskolai kampányoltás esetében az oltóorvos az iskolaorvos.
- [9] Az oltások egyszerre történő beadásával kapcsolatban hivatkozott a VML C) pontjára, és megállapította, hogy a I.O. [= Inaktivált oltóanyag (beleértve DTPa+IPV+Hib, DTPa+IPV, meningococcus, pneumococcus, kullancsencephalitis, influenza és hepatitis A, B vakcinákat] valamint az É.v.v. [= Élővírus-tartalmú vakcina (pl.: MMR ...)] oltások közötti időintervallumokat a VML 0-val jelöli meg, azaz ezen oltások között nem szükséges időintervallumot tartani. Mindebből következően az MMR élővírus vakcina és a dTap (DTPa) inaktivált oltóanyag időköz tartása nélkül bármikor beadható a gyermek részére, így ez nem akadályozza az elmaradt kampányoltások egyszerre történő pótlásának, beadásának. Utalt arra, hogy bár a felperes gyermeke beteges állapotára

hivatkozva ellenezte az oltások egyszerre történő beadását, a gyermeknél oltási ellenjavallatot jelentő betegségről, állapotról, oltást követő nem kívánatos eseményről dokumentációt az eljárás során nem nyújtott be. A keresethez csatolt, a gyermek háziorvosának, Dr. T.V. (V. Házi-gyermekorvosi Szolgálat, cím) javaslata, illetve igazolása sem tartalmaz az oltások egy időben történő alkalmazását befolyásoló, kizáró betegséget, csak az általános oltási gyakorlatra és kampányoltási szokásokra hivatkozik.

- [10] Megállapította, hogy az alperes nem sértette meg az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. év CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 5. § (1) és (2) bekezdéseit, ugyanis a felperes azon kérésének jogszabályellenességéről, hogy a kampányoltás keretében kötelezően beadandó védőoltást a gyermek háziorvosa adja be, a védőnő már tájékoztatta a felperest, továbbá az eljáró hatóság a 2018. november 20. napján kelt, BK-05/NEO/05417-2/2018. számú levelében felhívta a felperes figyelmét arra, hogy az iskolai kampányoltás beadására a jogszabályok értelmében az iskolaorvos jogosult. Az ügyféli jogokról és kötelezettségekről a 2019. január 9. napján kelt, BK-05/NEO/00020-3/2019. számú „értesítés eljárás megindításáról” tárgyú hivatalos levélben az eljáró hatóság teljeskörűen tájékoztatta a felperest, és jogainak gyakorlásában nem akadályozta. Az elsőfokú bíróság részletesen indokolta, hogy az NM rendelet 5. § (5) bekezdése körében az alkotmánybírósági eljárás kezdeményezése miért nem indokolt.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [11] A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak egészben vagy részben történő hatályon kívül helyezését, és szükség esetén az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára történő utasítását kérte, továbbá kérte szükség esetén a jogerős határozat közigazgatási cselekményre kiterjedő hatállyal történő hatályon kívül helyezését és a közigazgatási szerv új eljárás lefolytatására kötelezését.
- [12] Azt állította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete sérti a szabad orvosválasztást és az ahhoz kapcsolódó jogokat. E körben arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a jogszabályi rendelkezéseket szelektíven értelmezte, és figyelmen kívül hagyta az Eütv. 8. § (1) bekezdését, az 56. § (1) bekezdését, az 57. § (1) bekezdését, az 58. § (7) bekezdését, az NM rendelet 5. § (8) és (9) bekezdéseit, a 4. § (1) bekezdését, az Eütv. 3. § (2) bekezdés a) pontját, 21. § (1a) bekezdését, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 2. § (2) bekezdés b) pontját, az NM rendelet 14. § (2) bekezdését és 15. § (2) bekezdését. Ezen jogszabályhelyek érvelése szerint alátámasztják, hogy a beteg szükséghelyzet hiányában, még az oltás elrendelésekor sem fosztható meg a szabad orvosválasztás jogától, továbbá, hogy az iskolaorvos nem tekinthető az oltás beadhatóságának eldöntésére jogosult kezelőorvosnak, ahogyan azt is, hogy a szülő csak a háziorvosi ellátást nem tagadhatja meg, az iskolaorvosi ellátás megtagadására jogosult, végül pedig, hogy a szülő nem kötelezhető a gyermeke betegségével kapcsolatos adatok kiadására az iskolaorvosnak. Azzal érvelt, hogy az Eütv. ezen jogok korlátozására nem adott felhatalmazást az NM rendeletnek, sőt kifejezetten tiltja azt, ezért a beteg nem kötelezhető az oltások kampányszerű felvételére. Előadta, hogy az iskolai kampányoltáson kívüli adott kötelező oltásban a beteget a választása alapján bármely oltásra jogosult részesítheti, ennek lehetőségét a jogszabály nem zárja ki, ha ugyanis a kötelező oltást nem iskolai kampányoltás keretében adják be, akkor a jogszabály mind az oltásra kötelezettnek, mind az oltóorvosnak jelentési kötelezettséget ír elő. Érvelése szerint mind a bíróság, mind az alperes jogszabálysértően fosztotta meg a felperest az orvosválasztás

szabadságától, mivel indoklás nélkül figyelmen kívül hagyták az általa hivatkozott Eütv. 56. § (2) a) pontjának ab) alpontját, amely szerint járványügyi célok érdekében a betegek jogait csak az Eütv-ben foglaltak szerint lehet korlátozni, azaz az Eütv.-nél alacsonyabb szintű NM rendelet nem jogosult a felperest az orvosválasztás szabadságában korlátozni járványügyi célok érdekében. Rámutatott arra, hogy az oltások felvételére vonatkozó kötelezés egyértelműen járványügyi célok érdekében történik, így a jogszabályi rendelkezések alapján a hatóságok csak az oltások pótlására kötelezhetik a felperest, annak felvételének helyét az orvosválasztás szabadsága alapján nem korlátozhatják, az Eütv. 58. § (7) bekezdése és a 21. § (1a) bekezdése alapján. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság az Eütv. 3. § (2) a) pontja és az NM rendelet 4. § (1) bekezdésével ellentétesen állítja, hogy az oltás beadhatóságáról az iskolaorvos önállóan dönthet, és a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 3. § (2) a) pontját sértve kötelezné a felperest a gyermeke olthatóságának a megítélése érdekében arra, hogy a gyermek különleges személyes adatait az iskolaorvosnak kiadja. Az NM 5. § (5) bekezdése körében kifejtette, hogy az egy általános szabály, amelyet a különleges szabályok lerontanak, ezen általános rendelkezés pedig csak azon gyermekekre vonatkozik, akiknek nincs kifogásuk az iskolaorvos általi oltás ellen, akik viszont ragaszkodnak a kezelőorvosukhoz, azoktól a jogszabály nem veszi el a szabad orvosválasztás jogát, a magasabb rendű törvényi rendelkezések azt kifejezetten engedik. Kifejtette, hogy az NM rendelet 5. § (5) bekezdésében szereplő „kell” szó, miszerint az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni, a további jogszabályi rendelkezések ismereténél a hiánya esetén egyértelműen félreérthető lehet, ezért az ellentétes a magasabb rendű az Eütv. 57. § (2) bekezdés a) pontjával, az Eütv. 8. § (1) bekezdésével, az Eütv. 21. § (1a) bekezdésével, az Eütv. 56. § (2) bekezdés a) pontjának ab) alpontjával és a személyes adatok védelméről szóló 1992. évi LXIII. tv. 3. § (2) bekezdés a) pontjával, erre figyelemmel az eljárást felfüggesztését és az Alkotmánybíróságnál az NM rendelet 5. § (5) bekezdésének utólagos normakontrollját indítványozta. Azt is állította, hogy az elsőfokú bíróság és az alperes figyelmen kívül hagyta az NM rendelet 5. § (8) bekezdését és jogszabálysértően állapította meg, hogy az iskolaorvos, a kampányoltás során kezelőorvosként jogosult az oltás beadhatóságáról dönteni, és az olthatóság eldöntése érdekében a beteg köteles a különleges személyes adatait az iskolaorvos rendelkezésére bocsátani. Ezzel szemben előadta, hogy az NM rendelet 4. § (1) bekezdése szerint az oltás végrehajthatóságának megítéléséről a kezelőorvos dönt, a kezelőorvos fogalmát pedig az Eütv. 3. § (2) bekezdés a) pontja fogalmazza meg, amely fogalomból egyértelműen kiderül, hogy a kezelőorvos nem azonos az oltóorvos fogalmával. Arra is hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság és az alperes tévesen értelmezte az NM rendelet 5. § (9) bekezdését, mert e jogszabályi rendelkezésből arra következtettek, hogy a 11 éves kor felett kötelező védőoltások kampányoltásnak minősülnek, a jogszabály azonban nem határozza meg, hogy mi a kampányoltás. A Magyar Értelmező Kéziszótár alapján a kampányoltás nem azért kampányoltás, mert 11 éves kor felett kampányoltásban írja elő az oltások beadását a jogszabály, hanem mert azt a védettség kialakítása érdekében egyszerre sok gyereknek adják be rövid időn belül. Rögzítette, hogy az NM rendelkezésben megfogalmazott „kell” szó ellenére, az Eütv. alapján az oltások kampányszerű felvételére a beteg nem kötelezhető, a kampányoltási időszak lecsengése után ugyanis a kampányoltás keretében beadandó, de elmaradt oltás már csak elmaradt kötelező oltásnak tekintendő, hiszen a kampányszerű adására újabb kampányoltási időszakig már nincs mód. Az elmaradt kötelező védőoltás pótlására a gyermek törvényes képviselője által megbízott házi orvos jogosult és kötelezett is egyben. Arra is utalt, hogy az iskolaorvos a házi orvosi rendelőjében házi orvosnak, és nem iskolaorvosnak minősül, és ilyen minőségében a perbeli esetben nem a felperes gyermekének a házi orvosa, így oltás beadására, pótlására nem is jogosult. Érvelése szerint a kampányoltás lecsengése után életbe lép az NM rendelet 5. § (8) bekezdése, majd a (9) bekezdés fogalmazza meg az oltóorvos fogalmát, amely jogszabályi rendelkezés a házi gyermekorvost feltétel nélküli oltóorvosnak fogadja el. A fentiek alapján, a gyermek felkért házi gyermekorvosa jogosult és

kötelezett az oltás pótlására. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság és az alperes tévesen úgy értelmezte, hogy a kampányoltást csak az iskolaorvos adhatja be, a jogszabály azonban azt írja, hogy iskolai kampányoltás esetén az iskolaorvos az oltóorvos, amely rendelkezés teljesen eltérő, az elsőfokú bíróság és az alperes ugyanis az iskola szót a jogszabályi értelmezésből kihagyták. Az NM rendelet 5. § (9) bekezdése ugyanis azt írja, hogy az iskolaorvos (csak és kizárólag) az iskolai kampányoltás beadására jogosult, így az elmaradt kötelező oltás iskolaorvos háziorvosi rendelőjében történő pótlásának elrendelése még ezt az NM rendeleti szabályozást is sérti, hiszen iskolaorvos csak és kizárólag iskolai kampányoltás során oltóorvos, azon kívül még oltóorvosnak sem tekinthető, mert az iskolaorvos nem azonos a felperes gyermekének a háziorvosával. Erre figyelemmel a felperes gyermekének háziorvosa az elmaradt kötelező oltás pótlására jogosult, az iskolaorvos pedig, ha az nem a beteg háziorvosa, akkor a háziorvosi rendelőjében nem jogosult kötelező oltás pótlására.

[13] Az oltások egyszerre történő pótlására kötelezés jogellenessége körben arra hivatkozott, hogy mind az alperes, mind az elsőfokú bíróság túllépte a hatáskörét, amikor arra a következtetésre jutott, hogy a beteg kórtörténetének tényleges ismerete, és orvosszakmai végzettség nélkül jogosultak orvosszakmai kérdésben, a 2018. évi általános utasítások értelmezésével, a felperes gyermekének az elmaradt oltásainak egyszerre történő pótlásáról állást foglalni. E körben hivatkozott az NM rendelet 4. § (1) bekezdésére, amely az oltás végrehajthatóságának a megítélését, így annak módjának a megválasztását is a hatóság, bíróság által felül nem bírálható módon a kezelőorvos döntési jogkörébe adja, aki e döntéséért az Eütv. 3. § b) pontja alapján felelősséggel tartozik. E körben arra is hivatkozott, hogy a felperes gyermekének két oltással történő olthatósága a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 300. § (1) bekezdése alapján orvosszakértői kérdésnek minősül, így e körben szakértő kirendelésének lett volna helye. Álláspontja szerint jogi tény, hogy attól, hogy egy orvosszakmai ajánlás alapján valami nem tilos, az nem jelenti azt, hogy az hatóságilag kikényszeríthető is, továbbá a jogszabály a kezelőorvos kizárólagos döntési jogába adja az olthatóság eldöntését, ezzel együtt az oltás módjának a megválasztását is. Azt állította, hogy amikor az alperes az oltások együttes felvételére kötelezte a felperest, akkor az Eütv. 58. § (7) bekezdésében megfogalmazott jogszabályi felhatalmazás általi hatáskörét túllépte és az NM rendelet 4. § (1) bekezdését sértve vette el a kezelőorvostól az oltás módjának a megválasztására való jogot. Végül arra hivatkozott, hogy az alperes a kezelőorvosi vélemény beszerzése nélküli kötelező rendelkezésével az eljárása során megsértette az Ákr. 62. § (1) bekezdésében megfogalmazott tényállás felderítési kötelezettségét és az Ákr. 62. § (4) bekezdését jogszabályellenesen gyakorolta.

[14] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében az elsőfokú ítélet hatályban tartását kérte. Hangsúlyozta, hogy az iskolai kampányoltások iskolaorvos általi beadása nem törvénysértő, a szülő szabad orvosválasztáshoz fűződő joga jogszabályok betartásával került korlátozásra. Az Eütv. 8. § (1) bekezdése valóban jogot biztosít az ellátást végző orvos szabad megválasztásához, ugyanakkor a hivatkozott jogszabályi rendelkezésben szerepel az a kitétel, hogy ha a jogszabály kivételt nem tesz. Álláspontja szerint erre a korlátozásra szükség van ahhoz, hogy a járványügyi és oltásbiztonság fennmaradjon és nyomon követhető legyen. A hatóság az oltóorvos személyét a hatályos jogszabályok alapján határozta meg, továbbá azért írta elő az oltásra kötelezett iskolaorvosnál történő megjelenését, mert a jogszabályok az iskolai kampányoltás beadására az iskolaorvost jogosítják fel, e körben az NM rendelet 5. § (8) és (9) bekezdéseire utalt. Érvelése szerint a felperes által felhívott jogszabályhelyek nem támasztják alá a

gyermek házi orvosának jogosultságát az iskolaorvossal szemben. Kifejtette, hogy a védőoltás beadása alkalmával az iskolaorvos minősül kezelőorvosnak, mint a beavatkozást végző egészségügyi ellátást nyújtó személy, így a NM rendelet 4. § (1) bekezdése őt ruházza fel döntési joggal. Érvelése szerint az Eütv. 3. § b) pontja alapján minősül az iskolaorvos kezelőorvosnak az iskolai kampányoltások lebonyolítása során is. Rámutatott arra is, hogy a kampányoltás beadása az egészségügyi állapottal kapcsolatos beavatkozás, amelynek célja a fertőzőbetegségek és terjedésük megelőzése. Utalt az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXIII. törvény 5. § (1) bekezdés e) pontjára, amely az egészségügyi alapellátások közé sorolja az iskola-egészségügyi ellátást, továbbá a 15. § (2) bekezdés h) pontjára, amely az iskola-egészségügyi ellátás feladataként nevesíti a fertőző betegségek megelőzésével kapcsolatos feladatokat, az iskolai életkorhoz kötött és önkéntesen igénybe vehető kampányoltások elvégzését az ott megjelölt személyek részére. Emellett az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet 2. számú melléklet meghatározza a nevelési-oktatási intézmény orvosa által ellátandó iskola-egészségügyi feladatokat, melynek a 3/a) pont értelmében része a kampányoltások elvégzése és dokumentálása. Az oltóorvos fogalmát az NM rendelet 5. § (9) bekezdése tartalmazza. Mindezek alapján kiemelte, hogy az oltóorvos és kezelőorvos külön jogszabály általi meghatározása nem zárja ki az iskolaorvost a kezelőorvosi minőségéből. Érvelése szerint az oltóorvos minden esetben egyben kezelőorvos is, a fent részletezettek miatt, a két fogalom elkülönítésére azért volt szükség, mert nem minden kezelőorvos ad be védőoltást, azaz nem minden kezelőorvos oltóorvos. Az iskolaorvos státuszát a védőoltások tekintetében a kampányoltás keretében beadható védőoltások köre határozza meg. Az iskolaorvos státuszát a védőoltások tekintetében a kampányoltás keretében beadható védőoltások köre határozza meg, nem pedig az, hogy az oltásokat hol adja be. Hangsúlyozta, hogy az NM rendelet a kampányoltások tekintetében jelöli ki oltóorvosként az iskolaorvost, nem pedig időszaktól teszi függővé oltási kötelezettségét. Hangsúlyozta, hogy a felperes előadásával szemben sem a bíróság, sem az alperes nem hagyta figyelmen kívül az NM rendelet 5. § (8) bekezdését, amely szerint a hiányzó oltásokat az oltás végzésére jogosultaknak pótolniuk kell. A joghely nem az oltások beadására általában jogosultak számára fogalmaz meg kötelezettséget, hanem az adott, konkrét oltás beadására jogosultak számára. Ez pedig az iskolai kampányoltás körébe sorolt oltások tekintetében az iskolaorvos. Az NM rendelet 5. § (5) bekezdése pontosan megnevezi az oltásokat, amikor akként rendelkezik, hogy az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni. Rámutatott végül arra, hogy a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 2012. január 1. napjával hatályon kívül helyezett

jogszabály, amely perbeli ügy megítélése tekintetében nem alkalmazható. Ugyanakkor az olthatóság eldöntése érdekében az iskolaorvos az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény alapján és abban foglaltak szerint jogosult kezelni a felperes gyermekének személyes és egészségi állapotára vonatkozó adatait.

A Kúria döntése és jogi indokai

[15] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint nem alapos.

[16] A védőoltásokkal kapcsolatos alapvető szabályokat az Eütv. 57. és 58. §-ai tartalmazzák, deklarálva, hogy a védőoltás célja a fertőző betegségekkel szembeni aktív, illetve passzív védettség kialakítása [Eütv. 57. § (1) bekezdés], továbbá előírva, hogy a miniszter rendeletben határozza meg azokat a fertőző betegségeket, amelyek esetében életkorhoz kötötten kötelező védőoltás elrendelésének van helye (Eütv. 57. § (2) bekezdés a) pont). Ennek megfelelően az NM rendelet 5. §-a határozza meg az életkorhoz kötötten kötelező védőoltásokra vonatkozó eljárási rendet. Az NM rendelet 5. § (5) bekezdése kimondja, hogy az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni, ugyanezen jogszabályhely (9) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy oltóorvos az oltásra kötelezett háziorvosa, házi gyermekorvosa, iskolai kampányoltás esetén az iskolaorvos, a foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosa, a klinikai védőoltási szaktanácsadó, a nemzetközi oltásokra feljogosított oltóhely orvosa. Az NM rendelet 5. §-a meghatározza a 0-6, a 11 és a 12 évesek részére kötelező védőoltásokat, mivel pedig ezen életkorokban eltérő személyek végzik a gyermekek kötelező védőoltását, az NM rendelet 5. § (9) bekezdése több személyt minősít oltóorvosnak, így többek között a gyermek háziorvosát és az iskolaorvost is. Az NM rendelet ezen rendelkezése szerint az oltóorvosnak iskolai kampányoltás esetén az iskolaorvos minősül. Az NM rendelet 5. §-ának releváns rendelkezéseinek együttes értelmezéséből kétséget kizáróan az következik, hogy a 11 éves kortól kötelező védőoltásokat iskolai kampányoltás keretében kell elvégezni, ilyen esetben pedig az iskolaorvos minősül oltóorvosnak.

[17] A felperes kifogásolta az orvos szabad megválasztásához való jog megsértését. Az Eütv. 8. § (1) bekezdése biztosítja, hogy a betegnek joga van az állapota által szakmailag indokolt szintű egészségügyi szolgáltató és - ha jogszabály kivételt nem tesz - a választott orvos egyetértésével az ellátását végző orvos megválasztásához, amennyiben azt az egészségi állapota által indokolt ellátás szakmai tartalma, az ellátás sürgőssége vagy az ellátás igénybevételének alapjául szolgáló jogviszony nem zárja ki. Az elsőfokú bíróság e körben helyesen állapította meg, hogy főszabályként a törvény valóban deklarálja a szabad orvosválasztáshoz való jogot, azonban a „ha jogszabály kivételt nem

tesz" kitétel egyértelműen megteremti a főszabálytól való eltérés lehetőségét, márpedig az NM rendelet 5. § (5) és (9) bekezdéseinek előírásaiból egyértelműen az következik, hogy iskolai kampányoltás esetén az Eütv. 8. § (1) bekezdése szerinti, orvos szabad megválasztásához való jog korlátozásra kerülhet, mégpedig nem kizárólag törvény, hanem bármilyen jogszabály által. Az eljáró hatóságok, és az elsőfokú bíróság nem hagyta figyelmen kívül az Eütv. 8. § (1) bekezdése szerinti szabad orvosválasztás jogát, hanem helytállóan arra a következtetésre jutottak, hogy ezen főszabály az iskolai kampányoltások esetén nem érvényesül, erre pedig a jogszabály a felperes hivatkozásaival szemben lehetőséget biztosít. A felperes ennek kapcsán helytelenül érvelt azzal, hogy az Eütv. szerinti szabad orvosválasztást az NM rendelet nem korlátozhatja, mert az Eütv. orvos megválasztásához való jogot szabályozó 8. § (1) bekezdése a „ha jogszabályt kivételt nem tesz” kitételt tartalmazza, így az NM rendelettel – mint jogszabállyal – történő korlátozás jogszerű.

[18] A felperes felülvizsgálati kérelmében az Eütv. 58. § (7) bekezdését félreértelmezte, ezen rendelkezés ugyanis azt írja elő, hogy ha a védőoltás igénybevételére köteles személy e kötelezettségének írásbeli felszólításra sem tesz eleget, az egészségügyi államigazgatási szerv a védőoltást elrendeli, amelyet közvetlen járványveszély esetén azonnal végrehajthatóvá is nyilváníthat. Az Eütv. ezen rendelkezése tehát nem csak jogosultságot biztosít az egészségügyi államigazgatási szerv részére a védőoltás elrendelésére, hanem kifejezett kötelezettséget ír elő. E jogszabályhely a hatóság részére mérlegelés nélküli, kogens eljárási kötelezettséget ír elő. A felperes e körben alaptalanul érvelt azzal is, hogy iskolai kampányoltáson kívüli oltás esetén ki adhat oltást, mert a perbeli esetben iskolai kampányoltásról volt szó. Az Eütv. 56. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontja valóban akként rendelkezik, hogy az (1) bekezdésben foglaltak megvalósítása érdekében az egészségügyi államigazgatási szerv a betegek jogait az e törvényben foglaltak szerint korlátozhatja, e korlátozás pedig az Eütv. 8. § (1) bekezdése szerinti, szabad orvosválasztáshoz való jog korlátozását jelenti, ami alól azonban a jogalkotó bármely jogszabállyal kivételt engedett, vagyis a felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a betegek jogait csak az Eütv.-ben foglaltak szerint lehet korlátozni. Az Eütv. 21. §-a az ellátás visszautasításának jogára vonatkozik, így az a perbeli esetben nem volt alkalmazandó. Az alperes helyesen hivatkozott arra felülvizsgálati ellenkérelmében, hogy a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 2012. január 1. napjával hatályon kívül helyezett jogszabály, így az a perbeli esetben nem volt alkalmazandó.

[19] A felperes azon érvelése, amely szerint az NM rendelet 5. § (5) bekezdése általános rendelkezés, amely csak azon gyermekekre vonatkozik, akiknek „nincs kifogásuk az iskolaorvos általi oltás

ellen", akik viszont ragaszkodnak a kezelőorvosukhoz, azoktól a jogszabály nem veszi el a szabad orvosválasztás jogát, teljességgel alaptalan, mindez sem az NM rendeletből, sem az Eütv-ből nem következő jogértelmezés. Hangsúlyozandó, hogy az NM rendelet 5. § (5) és (9) bekezdéseiből az állapítható meg, hogy oltóorvosnak iskolai kampányoltás esetén *kizárólag* az iskolaorvos minősül.

[20] A felperes által indítványozott alkotmánybíróági utólagos normakontroll eljárás kezdeményezése szükségtelen volt: az Alkotmánybíróság több döntésében foglalkozott már az életkorhoz kötött kötelező védőoltások alkotmányjogi vonatkozásaival [39/2007. (VI. 20.) AB határozat és 3080/2019. (IV. 17.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „[t]ekintettel a természettudományos előfeltevésekre, az [...] előírt, életkorhoz kötött védőoltások alkalmas és szükséges eszköznek minősülnek egyfelől a gyermekek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének biztosításához, másfelől az egész társadalom fertőző betegségekkel, járványokkal szembeni védelméhez” [39/2007. (VI. 20.) AB határozat, ABH 2007., 464., 487.]. Az Alkotmánybíróság határozatában megállapította továbbá, hogy „az alkotmánybíróági eljárás során nem kérdőjelezhető meg, hogy a védőoltások (köztük az életkorhoz kötött védőoltások) az emberi szervezet fertőző betegségekkel szembeni ellenálló képességének fokozását és a fertőző megbetegedések elterjedésének megelőzését szolgálják. Tehát egyfelől az egyént (a gyermeket) védik a fertőzéstől, másfelől az egész társadalmat a járványok megjelenésétől” [39/2007. (VI. 20.) AB határozat, ABH 2007., 464., 485.]. Az Alkotmánybíróság összességében azt állapította meg, hogy az Eütv.-ben és a kapcsolódó jogszabályokban előírt, életkorhoz kötött védőoltások alkalmas és szükséges eszköznek minősülnek egyfelől a gyermekek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének biztosításához, másfelől az egész társadalom fertőző betegségekkel, járványokkal szembeni védelméhez.

[21] Tekintettel arra, hogy az NM rendelet 5. § (5) bekezdésében szereplő „kell” szó nem ütközik az Eütv. 8. § (1) bekezdése szerinti szabad orvosválasztáshoz való jogba, mert ezen jogszabályhely maga enged kivételt a főszabály alól, az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezése ez okból is szükségtelen volt.

[22] A felperes hivatkozásával szemben sem az alperes, sem az elsőfokú bíróság nem hagyta figyelmen kívül, illetve nem értelmezte helytelenül az NM rendelet 5. § (8) és (9) bekezdéseit. Az NM rendelet 5. § (8) bekezdése az elmaradt védőoltás pótlásáról rendelkezik, előírva, hogy a hiányzó oltásokat az oltás végzésére jogosultaknak kell pótolniuk. Az NM rendelet 5. § (9) bekezdése pedig ez esetben is alkalmazandó, vagyis, hogy mivel a perbeli esetben elmaradt iskolai kampányoltásról van szó, az oltóorvosnak az iskolaorvos minősül. A felperes érvelésével szemben a kampányoltás nem azért kampányoltás, mert azt egyszerre sok gyermeknek adják be, a kampányoltás nem az oltandók körétől, hanem

az oltás fajtajától minősül kampányoltásnak. Ezt az értelmezést támasztja alá a 2018. évi VML is, amely a kampányoltásokat sorolja fel (MMR revakcináció és dTap emlékeztető oltás), nem az oltandók körét. Ennélfogva pedig azon okból, hogy a felperes gyermekének oltására nem az osztálytársaival/iskolatársaival együtt került sor, nem jelenti, hogy a felperes gyermeke nem kampányoltásban részesült. Teljességgel alaptalan az a felperesi álláspont, amely szerint a kampányoltási időszak lecsengése után a kampányoltás keretében beadandó, de elmaradt oltás már csak elmaradt kötelező oltásnak tekintendő, ilyen értelmezés ugyanis sem az Eütv.-ből, sem az NM rendeletből nem vezethető le. Helyesen hivatkozott arra az alperes, hogy az iskolaorvos státuszát a védőoltások tekintetében a kampányoltás keretében beadható védőoltások köre határozza meg, nem pedig az, hogy az oltást hol adja be, így nem jogszabálysértő az, hogy a kampányoltást az iskolaorvos a háziiorvosi rendelőjében végzi.

[23] Az elmaradt oltások egyszerre történő pótlásával kapcsolatban az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt állást, amikor a 2018. évi VML VI. Életkorhoz kötött kötelező védőoltások fejezetének B) pont 1. és 2. pontjait és C) pontját vizsgálva megállapította, hogy az inaktivált oltóanyag (beleértve DTPa+IPV+Hib, DTPa+IPV, meningococcus, pneumococcus, kullancsencephalitis, influenza és hepatitis A, B vakcinákat] valamint az élővírus-tartalmú vakcina (pl.: MMR ...) oltások közötti időintervallumokat a VML 0-val jelöli meg, vagyis ezen oltások között nem szükséges időintervallumot tartani, az egyszerre történő pótlás tehát nem kifogásolható. A felperes e körben alaptalanul hivatkozott arra, hogy mindez orvosszakmai kérdés, amelynek körében orvosszakértő kirendelésének lett volna helye, ugyanis a módszertani levél az NM rendelet 4. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján kerül évente kiadásra, így az abban foglaltak a bíróságok által is figyelembe veendőek és alkalmazandóak. Másrészt - ahogyan arra az elsőfokú ítélet helytállóan rámutatott - a felperes a gyermekénél oltási ellenjavallatot jelentő betegségre, állapotra, oltást követő nem kívánatos eseményre nem hivatkozott, ilyenről orvosi dokumentációt sem a hatósági, sem a peres eljárás során nem csatolt be. Következésképpen a felperes hivatkozásával szemben az Ákr. 62. §-a szerinti tényállás-tisztázási kötelezettség sem sérült.

[24] A fentiekben kifejtettekre tekintettel a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

[25] *Az életkorhoz kötötten kötelező védőoltásokat 11 éves kortól kezdődően iskolai kampányoltás keretében kell elvégezni, amelyek esetében - pótlás esetén is - az iskolaorvos minősül oltóorvosnak.*

Záró rész

[26] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 107. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[27] Az alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségének megtérítésére a Kúria a felperest a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján

kötelezte, az alperes által a költségjegyzékben felszámított perköltség összegének figyelembe vételével.

[28] A pervesztes felperes köteles viselni a felülvizsgálati eljárás illetékét, amelynek mértékét a Kúria az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (3) bekezdés d) pontja és 50. § (2) bekezdése alapján állapította meg.

Budapest, 2020. június 24.

**. Tóth Kincső s.k. a tanács elnöke, Dr. Bögös Fruzsina s.k. előadó
bíró, Dr. Szilas s.k. Judit bíró**